

The Millie Arbesfeld
Midreshet Yom Rishon

Sunday Morning Learning Program for Women

WWW.MIDRESHETYOMRISHON.ORG

**Making Our Prayers
Count: The Numerical
Underpinnings of the
Rosh Hashanah Tefillot**

Dr. Chaya Sima Koenigsberg
Sunday, September 15, 2019 /

טו אלול, תשע"ט

Hope for the Future	Urgency of the Moment
<p style="text-align: center;">Rosh Hashanah Torah Reading Day 2</p> <p style="text-align: center;"><u>5. ספר בראשית פרק כב</u></p> <p>(יב) ויאמר אל תשלח ידך אל הנער ואל תעש לו מאומה כי עמה ידעתי כי ירא אלהים אמה ולא תשקת את בנה את יחידך ממני: (יג) וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל אחר נאחז בסבך בקרניו וילך אברהם וישח את האיל ויעלהו לעלה תחת בנו: (יד) ויקרא אברהם שם המקום ההוא ידוד יראה אשר יאמר היום בהר ידוד יראה: (טו) ויקרא מלאך ידוד אל אברהם שנית מן השמים: (טז) ויאמר בי נשבעתי נאם ידוד כי יען אשר עשית את הדבר הזה ולא תשקת את בנה את יחידך: (יז) כי ברך אברהם את ארבע ארבע את זרעך ככוכבי השמים וכחול אשר על שפת הים וירש זרעך את שער איביו: (יח) והתברכו בזרעך כל גווי הארץ עקב אשר שמעת בקולי:</p>	<p style="text-align: center;">Rosh Hashanah Torah Reading Day 1</p> <p style="text-align: center;"><u>1. ספר בראשית פרשת וירא פרק כא</u></p> <p>(א) וידוד פקד את שרה כאשר אמר ויעש ידוד לשרה כאשר דבר: (ב) ומהר ומלד שרה לאברהם בן לזקניו למועד אשר דבר אתו אלהים: (ג) ויקרא אברהם את שם בנו הנולד לו אשר ילדה לו שרה יצחק: (ד) וימל אברהם את יצחק בנו בן שמונת ימים כאשר צנה אתו אלהים: (ה) ויבטח אברהם בן מאת שנה בהנלד לו את יצחק בנו:</p>
<p style="text-align: center;">Day 2 Rosh Hashanah Haftarah</p> <p style="text-align: center;"><u>6. ספר ירמיה פרק לא</u></p> <p>(יד) כה אמר ידוד קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה מאנה להנחם על בניה פי איננו: (טו) כה אמר ידוד מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה פי יש שקר לפעלתך נאם ידוד ושבו מארץ אויב: (טז) ויש תקנה לאחרימך נאם ידוד ושבו בנים לגבולם:</p>	<p style="text-align: center;">Rosh Hashanah Haftarah Day 1</p> <p style="text-align: center;"><u>2. ספר שמואל א פרק א</u></p> <p>(א) ויהי איש אחד מן הרמתיים צופים מהר אפרים ושמו אלקנה בן יתום בן אליהוא בן תחו בן צוף אפרתי: (ב) ולו שתי נשים שם אחת חנה ושם השנית פננה ויהי לפננה ילדים ולחנה אין ילדים: (ג) ועלה האיש ההוא מעירו מימים מימה להשתחות ולזבח לידוד צבאות בשלה ושם שני בני עלי חפני ופנחס פננים לידוד: (ד) והיא מרת נפש ותתפלל על ידוד ובכה תבכה: (יא) ותדר נדר ותאמר ידוד צבאות אם ראה תראה בעני אמתך וזכרתי ולא תשכח את אמתך ונתתה לאמתך זרע אנשים ונתתיו לידוד כל מי חניו ומוצה לא יעלה על ראשו: (יב) והנה פי הרבחה להתפלל לפני ידוד ועלי שמר את פיה: (יג) וחנה היא מדברת על לבה רק שפתיה נעות וקולה לא ישמע ויחשבה עלי לשפחה:</p>
<p style="text-align: center;"><u>7. רמב"ן על בראשית פרק כב: טז</u></p> <p>יען אשר עשית את הדבר הזה גם מתחילה (לעיל יג טז, טו ה) הבטיחו כי ירבה את זרעו ככוכבי השמים וכעפר הארץ, אבל עתה הוסיף לו יען אשר עשית המעשה הגדול הזה, שנשבע בשמו הגדול, ושיירש זרעו את שער אויביו:</p> <p style="text-align: center;">והנה הובטח שלא יגרום שום חטא שיכלה זרעו, או שיפול ביד אויביו ולא יקום - והנה זו הבטחה שלימה בגאולה העתידה לבנו:</p>	<p style="text-align: center;"><u>3. תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף י:</u></p> <p>בראש השנה נפקדה שרה רחל וחנה בראש השנה.</p> <p style="text-align: center;"><u>4. תלמוד בבלי מסכת יבמות דף סד.</u></p> <p>א"ר יצחק מפני מה היו אבותינו עקורים מפני שהקדוש ברוך הוא מתאוה לתפלתן של צדיקים.</p>

Counting Our Prayers

1. The Significance of 9

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף כט.

תשע דראש השנה כנגד ... **כנגד תשעה אזכרות** שאמרה חנה בתפלתה דאמר מר בראש השנה נפקדה שרה רחל וחנה.

2. ספר שמואל א פרק ב

- (א) ונתפלל חנה ותאמר עלץ לבי בידוד רמה קרני בידוד רחב פי על אויבי כי שמחתי בישועתך:
 (ב) אין קדוש בידוד פי אין בלתך ואין צור כאלהינו:
 (ג) אל תרבו תדברו גבחה גבחה יצא עתק מפיכם פי אל דעות ידוד ולא \{ולו\} נתפנו עללות:
 (ד) קשת גברים חתים ונכשלים אזורי חיל:
 (ה) שבועים בלחם נשפרו ורעבים חדלו עד עקרה ילדה שבועה ורבת בנים אמללה:
 (ו) ידוד ממת ומחנה מוריד שאול ויעל:
 (ז) ידוד מוריש ומעשיר משפיל אף מרומם:
 (ח) מקום מעפר דל מאשפת ירים אביון להושיב עם נדיבים וכסא כבוד ינחלם פי לידוד מצקי ארץ וישת עליהם תבל:
 (ט) רגלי חסידו \{חסידיו\} ישמר ורשעים בחשך ידמו פי לא כחם יגבר איש:
 (י) ידוד יחתו מריבו \{מריבו\} עלו \{עליו\} בשמים ירעם ידוד ידיו אפסי ארץ ויתן עז למלכו וירם קרן משיחו:

3. The Significance of 10

תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף לב.

משנה אין פוחתין **מעשרה** מלכיות מעשרה זכרונות מעשרה שופרות רבי יוחנן בן נורי אומר אם אמר שלש שלש מכולן יצא: גמרא הני עשרה מלכיות כנגד מי אמר ... כנגד עשרה הלולים שאמר דוד בספר תהלים ... הללוהו בתקע שופר רב יוסף אמר כנגד עשרת הדברות שנאמרו לו למשה בסיני רבי יוחנן אמר כנגד עשרה מאמרות שבהן נברא העולם...

4. The Significance of Each Word

טור אורח חיים קיג

דורשי רשומות הם חסידי אשכנז אשר היו שוקלים וסופרים מספר מנין תיבות התפילות והברכות וכנגד מה נתקנו.

5. הרוקח הגדול הלכות ראש השנה רא

מה שאומר אחר התקיעות היום **הרת עולם** לפי שעל ידי התקיעות מתמלא רחמים על כל העולם וכאלו נבראו עתה שכתוב ה' בקול שופר ובתשרי נברא אדם לכך אמר היום הרת עולם ובמזמור ה' אלהי גדלת מאד רע"א תיבות כמו הריו"ן ... ובראש השנה העולם כאשה על המשבר ... ולפי שהאשה הרה ט' חדשים לכך בראש השנה ט' ברכות.
 רע"ה = הריו"ן = 271

6. The Messages in Each Letter

ברכת האבות

ברוך אתה ידוד אלהינו ואלהי אבותינו. אלהי אברהם. אלהי יצחק. ואלהי יעקב. האל הגדול הגבור והנורא אל עליון. גומל חסדים טובים. וקונה הכל. וזוכר חסדי אבות. ומביא גואל לבני בנייהם למען שמו באהבה: מלך עוזר ומושיע ומגן: ברוך אתה ידוד. מגן אברהם:

7. פירוש סידורי התפילה לרוקח שי"ט:

וכל האותיות בברכה זו לבד מן הפ' לפי שאברהם היה לו פה לומר בעקידה הלא אמרת כי ביצחק יקרא זרע ואלם פיו להשיבו, האבות בפה הקול קול יעקב ויעתר יצחק ויתפלל בעדך וחיה.

8. The Significance of 3

זְכַרְנוּ לַחַיִּים. מֶלֶךְ חַפֵּץ בַּחַיִּים. וּכְתַבְנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים. לְמַעַן אֱלֹהִים חַיִּים:

חוקה: זכרנו במגן אבות, על שם כי זכר את דבר קדשו את אברהם עבדו זכרנו לחיים א' מלך חפץ בחיים ב' וכתבנו בספר החיים ג כנגד ג' ספרים נפתחים בראש השנה.

9. The Significance of 11

זכרנו לחיים... הרי י"א תיבות כנגד:

<p>וּזְכַרְתִּי אֲנִי אֶת בְּרִיתִי אֲוֹתָךְ בַּיּוֹם הַזֶּה וְהִקְמוֹתִי לָךְ בְּרִית עוֹלָם: (יחזקאל פרק טז: ס) וַיִּקְשֹׁב יְדֹד וַיִּשְׁמַע וַיִּכְתֹּב סֵפֶר זְכוֹרֹן לְפָנָיו לִירָאִי יְדֹד וּלְחֹשֶׁבִי שְׁמוֹ: (ספר מלאכי פרק ג) כָּל פְּשָׁעָיו אֲשֶׁר עָשָׂה לֹא יִזְכְּרוּ לוֹ בְּצַדִּיקוֹתָו אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה: (ספר יחזקאל פרק יח: כב) הַחֶפֶץ אַחֲפָץ מוֹת רָשָׁע נָאֻם אֲדֹנָי יְדֹד הֲלוֹא בְּשׂוֹבוֹ מִדְּרָכָיו יְחִיָּה: (ספר יחזקאל פרק יח: כג) 11 Words</p>	<p>זְכַרְנוּ לַחַיִּים. מֶלֶךְ חַפֵּץ בַּחַיִּים. וּכְתַבְנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים. לְמַעַן אֱלֹהִים חַיִּים: 11 Words</p>
--	---

10. The Significance of 8

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד. מְחַיֶּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים. סוֹמֵךְ נוֹפְלִים. וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמְתִיר אֲסוּרִים. וּמְקַיֵּם אֲמוּנָתוֹ לִישְׁנֵי עֶפְרַיִם. מִי כְמוֹךָ בְּעַל גְּבוּרֹת וּמִי דוֹמָה לָךְ. מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמְצַמֵּחַ וְשׁוֹעֵה:
מִי כְמוֹךָ אֵב הַרְחָמִים. זֹכֵר יִצְרָאֵל לַחַיִּים בְּרַחֲמִים (8 Words)
 וְנִאֲמָן אֶתְּהָ לְהַחְיֹת מֵתִים:
 בְּרוּךְ אַתָּה יְדֹד. מְחַיֶּה הַמֵּתִים:

ותקנו במחיה המתים כנגד יצחק ראש לנמולים לח' שנעקד על המזבח ויצתה נשמתו והחייהו הקב"ה כדאמרין בפרקי דר' אליעזר, ולפי שריחם עליו השם, על כן תקנו לומר זכר יצוריו לחיים ברחמים, ונאמן אתה להחיות מתים.

עמידה של שחרית

11. The Significance of 68

ביעלה ויבא חיי"ם תיבות שיתן לנו חיים בזכות התורה שמתחלת בב' של בראשית, ל' שלענין לישראל, וו' ויהי אחרי מות משה ל' של ה' אלהיו עמו ויעל. הרי התחלת החומש וסיומו ותחלת המקרא וסיומו עולה כמנין חיי"ם. (68)

זכרונות

זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון בראש השנה נברא העולם, אדם הראשון שהוא עיקר העולם נברא בראש השנה. זכרון ליום ראשון, כשם שאדם נכנס בדין ויצא ברחמים, כך יהיו ישראל נכנסין בדין ויוצאין ברחמים כי חק לישראל הוא כי זמן לישראל הוא לפקוד עליהם ברחמים כאשר עשה לאדם.

Historical Reflection

ה' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך... כך האדם **ישים לבו בכפו ומכוין** ואומר תפתח שפתי שלא אשגה בתפילה ואז פי יגיד תהילתך.
 תפילה למשה - שנות ראינו רעה, בגלותינו כמו עתה **בתקמ"ח** שנלחמו ישמעאל ואדום יחד על ירושלים ומגזמין אותנו כל הגוים נהרג אתכם תחילה ואנחנו מצפים לעזרת בוראינו להגן עלינו מהרה כי אנחנו לא נדע מה לעשות ו**נפשותינו בכפינו**.